

Centraal Bureau voor de Statistiek
Postbus 24500 | 2490 HA Den Haag
www.cbs.nl

Mr. C.A. Herstel
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directeur-Generaal Sociale Zekerheid en Integratie
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

uw contactpersoon [REDACTED]
[REDACTED]

ons kenmerk SER-2020-124

bijlage(n) 1

onderwerp Impactanalyse rubrieken arbeidsvoorwaardenbedrag

datum 29 juni 2020

Geachte heer Herstel,

Hierbij ontvangt u onze reactie op uw verzoek om de gevolgen voor onze statistieken te beoordelen inzake de invoering van de rubrieken over het arbeidsvoorwaardenbedrag/individueel keuzebudget. Wij kunnen u meedelen dat invoering van deze rubrieken noodzakelijk is voor een verantwoorde uitvoering van onze statistiekverplichtingen. Dat lichten wij in deze brief toe.

Algemeen

Uw ministerie schat het huidige aantal inkomstenverhoudingen dat onder een vorm van individuele keuzebudgetten (IKB) valt op circa 9 procent. Het gaat dan om bijna 1 op de 10 werknemers. Onze verwachting is dat dit aandeel de komende jaren alleen nog maar zal groeien bij een verdere flexibilisering van arbeidsvoorwaarden.

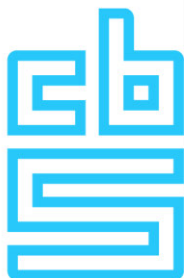
Omdat gegevens over de aanwezigheid van een IKB niet beschikbaar zijn in de loonaangifte, hebben we geen goed zicht op de omvang hiervan. Wel is bij ons bekend dat een IKB of vergelijkbare regeling onderdeel is van diverse CAO's die we bij het CBS waarnemen. Analyse van deze informatie laat zien dat het gebruik van IKB's scheef verdeeld is over bedrijfstakken. Binnen de bedrijfstak 'Openbaar bestuur en overheidsdiensten' komt het IKB het vaakst voor. Op dit moment heeft maar liefst meer dan twee derde van de werknemers in deze bedrijfstak te maken met een IKB.

IKB's leiden ertoe dat werknemers een deel van hun loon niet op regelmatige basis laten uitbetalen en een deel van het loon helemaal niet laten uitbetalen, maar besteden aan fiscaal gunstige doelen of extra verlofdagen. Hiermee is de continuïteit van onze statistieken in gevaar gekomen. In onze (arbeidsmarkt)statistieken missen we op dit moment door het gebruik van IKB's een deel van de beloning en het moment waarop die feitelijk betrekking had. Verder verschillen het moment van uitbetalen en de hoogte van de uitbetaling tussen werknemers met of zonder IKB en zelfs tussen werknemers met IKB onderling. Het vergelijken van groepen werknemers, onderdeel van onze statistieken, wordt daardoor bemoeilijkt. Hoe groter de groep die gebruik maakt van het IKB, hoe lastiger een eerlijke vergelijking binnen onze statistieken wordt. En binnen de overheid gaat het al om een ruime meerderheid van de werknemers. Een voorbeeld waar deze ontwikkeling tot problemen kan leiden is de tweejaarlijkse 'Monitor

Den Haag
Henri Faasdreef 312 | 2492 JP Den Haag
Postbus 24500 | 2490 HA Den Haag
+31 70 337 38 00

Heerlen
CBS-weg 11 | 6412 EX Heerlen
Postbus 4481 | 6401 CZ Heerlen
+31 45 570 60 00

Bonaire
Blv. Gouvernador N. Debrot 67,
Unit 9 | Kralendijk | Bonaire
+599 717 86 76

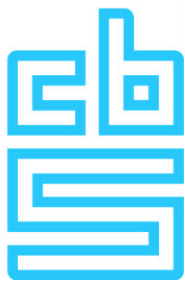
Vervolgblad 1 behorende bij brief SER-2020-124 van 29 juni 2020

Loonverschillen mannen en vrouwen' die het CBS in opdracht van uw ministerie uitvoert. De invoering van IKB zonder informatie hierover in de loonaangifte kan ertoe leiden dat verkeerde conclusies worden getrokken over de af- of toename van de beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen. Dit is zeer onwenselijk gezien de impact van dit onderwerp.

De geschetste problemen in de vorige alinea kunnen we het hoofd bieden met de nieuwe rubrieken over het arbeidsvoorwaardenbedrag. Hiermee weten we welke bedragen binnen een IKB of vergelijkbare regeling worden opgebouwd en missen we daardoor geen loon. Ook is dan bekend op welke periode dat loon betrekking had. Met behulp van de uitbetaalde bedragen kunnen we corrigeren voor loon dat al eerder was opgebouwd. Door deze nieuwe rubrieken kunnen we de beloning van werknemers met of zonder IKB en met IKB onderling statistisch zuiverder vergelijken. En met nu al bijna 1 op de 10 werknemers met enige vorm van IKB en een scheve verdeling tussen bedrijfstakken geeft dit een grote kwaliteitsimpuls aan onze cijfers en wordt voorkomen dat we bepaalde statistieken vanwege te grote onzekerheid in de waargenomen data moeten staken. Bovendien kunnen we door de informatie in de nieuwe rubrieken voorkomen dat op basis van de beschikbare gegevens verkeerde (beleidsmatige) conclusies getrokken worden.

Specifiek: Nationale Rekeningen

Beloning is een belangrijk onderdeel van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Het BBP staat ook wel bekend als de economische groei van Nederland. Aan het BBP zijn grote financiële stromen verbonden zoals de afdracht naar Europa. Met de invoering van de nieuwe IKB rubrieken ontstaat er weer een compleet beeld van de beloning van werknemers in de Arbeidsrekeningen (onderdeel van de Nationale Rekeningen). Dit ondervangt de verstoring in de cijfers door invoering van IKB's door werkgevers, waarbij het op dit moment niet bekend is hoe verschillende groepen reageren op de mogelijkheden van het IKB. Met de invoering van de nieuwe IKB rubrieken komt er zicht op deze effecten. Dit verhoogt de kwaliteit van de cijfers die gebruikt worden voor de economische berichtgeving t.b.v. samenleving en beleidsmakers én naar Eurostat (het statistiekbureau van Europa) worden verstuurd. Maar dit is zeker niet alles. Op dit moment werken de Nationale Rekeningen op kasbasis, wat wil zeggen dat ze uitgaan van het moment van uitbetalen. Eurostat heeft het CBS echter nadrukkelijk verzocht over te gaan op transactiebasis, wat wil zeggen dat betalingen gelden op het moment waarop er recht op deze betalingen ontstond. Dit geeft namelijk een veel gelijkmatiger beeld van de beloning door het jaar heen. Het is zelfs zo dat op dit moment binnen Eurostat richtlijnen opgesteld worden om het samenstellen van cijfers op transactiebasis verplicht te stellen. Om aan de wens en mogelijke verplichting van Eurostat te voldoen, zijn gegevens over de opbouw/reservering van loonbedragen noodzakelijk. De gegevens over opbouw van vakantiebijslag en extra periode salaris zijn daarvoor uiteraard zeer belangrijk, maar niet voldoende. Nu al voor bijna één op de tien werknemers en de grote meerderheid van de werknemers bij de overheid een IKB of vergelijkbare regeling van toepassing is, zijn gegevens over opgebouwde/gereserveerde bedragen in een IKB essentieel voor invoering van de Nationale Rekeningen op transactiebasis. Hierbij komt dat de gegevens dan uiterlijk in 2022 in de loonaangifte opgenomen moeten worden. Dat is eigenlijk al een jaar te laat, maar nog net op tijd om de gegevens mee te kunnen nemen in het revisietraject van Nationale Rekeningen. Als

Vervolgblad 2 behorende bij brief SER-2020-124 van 29 juni 2020

de gegevens dan niet beschikbaar zijn, zullen we de komende 5 jaar niet aan de wens en mogelijke verplichting van Eurostat kunnen voldoen. Binnen die 5 jaar kunnen we namelijk vanwege de continuïteitsstrategie van de Nationale Rekeningen niets aan de methode veranderen. Een aanvullend risico is dan dat Nederland beschouwd kan worden als non compliant omdat wij niet voldoen aan de Eurostat verplichting. Daarom is de invoering van de nieuwe IKB rubrieken in 2022 noodzakelijk voor het CBS.

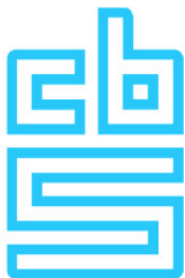
Specifiek: Loonstatistieken voor Eurostat

Het CBS stelt diverse loonstatistieken samen die verplicht moet worden geleverd aan Eurostat. Het is ongewenst als in deze statistieken informatie over lonen onvolledig is en dat het onduidelijk is waar de afwijkingen plaatsvinden en voor welke groepen. Met de komst van IKB regelingen is dat wel voor een deel realiteit geworden. Het is mogelijk dat er voor sommige groepen andere effecten zijn dan voor andere groepen bijvoorbeeld mannen versus vrouwen, jongeren versus ouderen, publieke versus private sector. Dit kan tot vreemde ontwikkelingen en verkeerde conclusies leiden. Met behulp van de nieuwe rubrieken voor opname en uitbetaling van het arbeidsvoorwaardenbedrag kunnen we deze effecten onderkennen en er rekening mee houden bij het samenstellen van de statistieken. Dat geeft voor de huidige situatie zonder informatie over IKB's een kwaliteitsimpuls voor de volgende vier verplichte leveringen van het CBS aan Eurostat: Structure of Earnings Survey, Labour Cost Survey, Gender Pay Gap, Minimum Wages. Europees beleid (EC, ECB) wordt geëvalueerd en ontwikkeld op basis van deze cijfers. De OECD gebruikt de data van de Structure of Earnings Survey om het rendement van opleidingen te bepalen. Voor het aantal minimumloners is de laatste tijd ook meer politieke en maatschappelijke aandacht. Een grotere statistische foutenmarge rond de uitkomsten door IKB regelingen is voor al deze statistieken zeer ongewenst. De informatie in de nieuwe IKB rubrieken is essentieel om dit te voorkomen.

Conclusie

Statistieken van het CBS over lonen leveren een belangrijke feitelijk bijdrage aan maatschappelijke discussies en worden daarnaast voor een veelheid aan verscheidene beleidsdoeleinden gebruikt, zowel op nationaal als internationaal niveau. Denk bijvoorbeeld aan het loonverschil tussen mannen en vrouwen, een onderwerp waar veel maatschappelijke en politieke interesse voor bestaat. Op politiek niveau wordt dit bijvoorbeeld gezien als een belangrijke indicator om emancipatie- en ander sociaal beleid op te toetsen. Niet alleen in Nederland, maar ook in Europa (EU/EC). Verder gebruiken de EC en andere internationale instellingen (zoals de OECD) de statistieken over lonen om koopkrachtpariteiten te bepalen, om de return on investment van onderwijs te bepalen en om te kijken wat voor effect het/een minimumloonbeleid heeft.

Het spreekt dan ook voor zich dat een hoge kwaliteit van de statistieken die het CBS over lonen publiceert van vitaal belang is voor juiste nationale en internationale beleidsbeslissingen en onderzoeken. Het missen van loon in de waarneming, of het optreden van trendbreuken (al helemaal als deze geleidelijk en/of niet kwantificeerbaar optreden) kunnen er uiteindelijk toe leiden dat niet de juiste beleidsbeslissingen genomen worden en/of dat het publieke debat niet voorzien wordt van de juiste feitelijke input. Nu al zien we dat moderne beloningsregelingen als

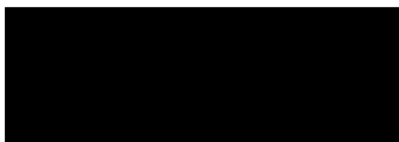

Vervolgblad 3 behorende bij brief SER-2020-124 van 29 juni 2020

het IKB invloed hebben op onze cijfers, waar we zonder kennis van wie gebruik maakt van dit soort regelingen niet op kunnen anticiperen. De invoering van de nieuwe rubrieken voor opname en uitbetaling van het arbeidsvoorwaardenbedrag is daarom van essentieel belang voor de kwaliteit van onze loonstatistieken. Zeker in een tijd waarin IKB's of vergelijkbare regelingen al gelden voor bijna één op de tien werknemers en binnen de overheid inmiddels zelfs de norm zijn.

De nieuwe rubrieken zijn dus essentieel voor de kwaliteit van de loonstatistieken van het CBS. Daarnaast zijn ze ook voorwaarde voor een door Eurostat zeer gewenste en in de toekomst waarschijnlijk verplichte methodewijziging van de Nationale Rekeningen. Om die methodewijziging door te kunnen voeren is invoering van de nieuwe rubrieken vanaf uiterlijk 2022 voor het CBS noodzakelijk.

Met vriendelijke groet

Hoofddirecteur Sociaal-economische en Ruimtelijke Statistieken